

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת נדרים

דפים נו - סג, פרשת דברים תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

סוף דף נו-נט

*כלול בלשון הנדר. *איסור שרבו גידולי היתר. הדרן!

א. מה כלול בלשון הנדר 1. הנודר מן הכסות מותר בשק יריעה וחמילה ואסור בפונדא פסקיא סקורטיא מעור קטבליא אנפליא פליניא מכנסים וכובע, וכן בשבת מותר לצאת לרה"ר מפני הגשמים בשק עבה כדרך הרועים וכן בסגוס עבה יריעה וחמילה אבל לא בתיבה קופה ומחצלת. 2. אמר קונם צמר עולה עלי מותר להתכסות בגיזי צמר וכן הדין באניצי פשתן, ולרבי יהודה הכל לפי זמן הנדר שאם היה לבוש צמר והצר ואמר קונם צמר עולה עלי אסור ללבוש ומותר לטעון, והטעון פשתן והזיע ונדר מותר ללבוש ואסור לטעון. 3. הנודר מן העליה מותר בבית, והנודר מהבית לר"מ מותר בעליה ולחכמים עליה בכלל הבית, וגבי צרעת איצטריך קרא לרבות עליה דהו"א דווקא מחובר בקרקע שנאמר אחזותכם, והמוכר בית בביתו מראהו עליה אתי כר"מ וכן לרבנן והיינו מעולה שבבתים. 4. הנודר מן הדרגש מותר במטה ובנודר מן המטה פליגי אם דרגש בכלל מטה, ודרגש להו"א ערסא דרגא וקשיא דלית ליה קרביטין אלא ערסא דצלא, וההבדל בין דרגש למיטה להו"א שמיטה סירוגה מעל גבה ולמסקנא סירוגה בגופה ולא בלולאות. 5. הנודר מן העיר אסור להכנס לעיבורה דילפינן מקרא ויהי יהושע ביריחו ומותר להכנס לתחומה שנאמר ומדותם מחוץ לעיר, והנודר מן הבית אסור רק מן האגף ולפנים אבל בבית המנוגע יש לצאת גם מחוץ למשקוף משום שנאמר ויצא מן הבית ומשמע מכולו.

ב. האוסר עליו פירות או מעשי ידי אשתו אסור בגידולין ובאמר שאני אוכל מותר רק בדבר שזרעו כלה ואם לאו אפילו גידולין אסורים, ובעי בבצל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית ורבו גידולי ההיתר על עיקרו האם מעלין את האיסור. והשמועות 1. מדברי האמוראים: בצל תרומה שנטעו ורבו גידוליו על עיקרו ש"מ דמעלין, ובמשנתנו דאסרינן גידולי גידולין להו"א הואיל ויכול להשאל ולמסקנא משום דמצוה להשאל לכן הוי דבר שיש לו מתירין דאינו בטל ברוב. ומפרשינן דאיירי בגידולי גידולין שהרי גידולי תרומה תרומה וקמ"ל אף בדבר שאין זרעו כלה דשרי מה שנוסף על עיקרו. 2. נטיעת ילדה שהיא ערלה ובה פירות וסיבכה בזקינה אף שגדלו פי מאתים אסירי, ש"מ דלא מעלין. 3. בצל שנטעו בכרם אף שנעקר הכרם אסור. 4. ליטרא בצלים שתיקנה וזרעה

מתעשרת לפי כולה ש"מ שגידולי האיסור מבטלים את העיקר, ודחי לחומרא שאני ואין להקשות היתר שבהן להיכן הלך דהכי אשכחן בבצלים שהשחירו אסורין ודחי דלמא קאי על התוספת וכרשב"ג דקאמר הגדל בחיוב חייב, וכן היכא דקטרח לזרוע בטל ברובא מלבד טבל דנקנס על שזרע איסור. 5. דברי התנאים: כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני הקדש וחדש לא נתנו בו חכמים שיעור לבטלו, וכל שאין לו מתירין כגון תרומה חלה ערלה וכלאי הכרם נתנו שיעור, ושביעית שאין לה מתירין ואוסרת במינה בכל שהוא ה"מ לביעור אבל לאכילה שיעורה בנותן טעם ש"מ דבטל, ודחי דלמא זהו לחומרא. 6. בצלים שירדו עליהם גשמים וצמחו היו עלים שלהם שחורים אסורים ואם הוריקו מותרין, ולרחב"א אם יכולים להתלש בעלים שלהם אסורין וכנגדן במוצאי שביעית מותרין ש"מ מעלין, ודחי דלמא במדוכנין. 7. המנכש עם הכותי בחסות שאין זרעו כלה כגון בצלים אוכל מהן עראי ומעשרן ודאי ולרשב"א בישראל החשוד בשביעית אסור ולמוצאי שביעית מותר, ובעי למידחי באין זרעו כלה או במדוכנין או בתערובת ותרצינן דשביעית שאני הואיל ואיסורה ע"י קרקע ה"נ בטילתה אבל גבי מעשר דיגון גורם.

הדרן עלך פרק פריעין
פרק פמיני – קונס יין

סדרה ס' סג

*הזמנים בפרקין. *ת"ח ודיניו. *לשונות וכוונתם. הדרן!
א. הזמנים בפרקין ומ"ט 1. האוסר על עצמו זהו עד שתחשך, ואמרין שצריך שאילה לחכם גזירה משום יום אחד וכרבי נתן שהנודר כאילו בנה במה. 2. שבת זו אסור בכל השבת והשבת לשעבר, וקמ"ל דאף השבת בכלל הנדר. 3. חודש זה אסור בכל החודש ור"ח להבא, וקמ"ל דשרי בר"ח של חודש חסר. 4. שנה זו אסור בכל השנה ור"ה להבא. 5. שבוע זה אסור בכל השבוע ושנת השביעית לשעבר. 6. אמר יום אחד אסור מיום ליום ובעי באומר יום, ומייתי דנאסר בשנה ועיבורה וקמ"ל באמר שנה ודחי דלמא באמר השנה וקמ"ל דלא אזלינן בתר רוב שנים. 7. בעי באמר יובל האם שנת חמישים כלפנים, ומייתי דתלוי במח' רבי יהודה וחכמים האם היובל עולה לשני שבוע. 8. עד הפסח אסור עד שיגיע, עד שיהא אסור עד שיצא, ועד לפני הפסח דזמנו קבוע תלוי במח' ר"מ ורבי יוסי אם אדם מכניס עצמו לספק. 9. עד הקציר בציר ומסיק, אסור עד שיגיע כיון שאין זמנו קבוע. 10. עד הקיץ זהו עד שיתחילו להכניס בכלכלות וזהו תאנים, וכן הנודר מפירות הקיץ אסור בתאנים ופליגי אי ענבים ג"כ בכלל תאנים, והנודר עד שיעבור הקיץ זהו עד שיקפילו רוב המקצועות ואז מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות וכן התנאים אכלו. 11. עד הקציר זהו עד שיתחילו לקצור חטים לפי מקומו. 12. עד הגשמים זהו לת"ק רביעה שניה ולרשב"ג עד זמנה של רביעה, ולכו"ע באמר עד הגשם זהו עד זמן רביעה. 13. עד שיפסיקו הגשמים, לר"מ שיצא ניסן כולו ולרבי יהודה עד שיעבור הפסח.

ב. תלמיד חכם ודיניו 1. רבי טרפון אכל בשעה שהוקפלו רוב המקצועות ובעל האילן סבר שהוא גנב ורצה להרגו ואמר אוי לטרפון שזה הורגו ועזבו, ומשום שיכל לפייסו בדמים כל ימיו הצטער על שהשתמש בכתרה של תורה בק"ו מבלשצר שהשתמש בכלי המקדש שנתחללו ונעקר מן העולם, וכן ילפינן מיניה שאין לעשות ד"ת עטרה להתגדל בהם ולא קרדום לעדור בו. 2. מותר לצורבא מרבנן להודיע את עצמו במקום שלא מכירים אותו, דילפינן מעובדיה הנביא שאמר שהוא ירא ה'

אבל במקום שמכירים אותו נאמר יהללך זר ולא פוך. 3. ת"ח נוטל חלק בראש דילפינן מקרא ובני דוד כהנים היו ונאמר בכהנים וקדשתו, לכן עליו לפתוח בסחורה ראשון. 4. ת"ח אינו צריך לשלם מס המלך שנאמר מנדה בלו והלך לא שליט למרמא עליהום. 5. מותר לת"ח לומר שהוא עובר לאש ולכן אינו משלם מס כיון שהוא כמבריא ארי ממנו, ורב אשי מכר יער לבי נורא ואינו לפני עור משום דרוב עצים להסקה נתנו.

ג. לשונות הנדר וכוונתם 1. אמר לשנה ונתעברה, אסור בה ובעיבורה. 2. עד ר"ח אדר זהו ראשון ועד סוף אדר זהו שני, ומייתי דבשטר כותב אדר סתם לרבי יהודה על אדר ראשון ולר"מ על השני, ומשנתנו אתיא כר"י ואף כר"מ אם לא ידע שנתעברה השנה. 3. האומר קונם יין שאיני טועם עד שיהא הפסח מותר לו לשתות בליל הסדר כיון שכוונתו על שעה שדרך בנ"א לשתות יין, וכן בשר בעיו"כ ושום בליל שבת. 4. המדיר את חבירו אם לא יקח ממנו, יכול להפר בלא חכם ולומר זהו כבודי, וכן באומר אם לא תתן לי יכול לומר הרני כאילו נתקבלתי. 5. היו מפצירים בו שישא את בת אחותו או גרושתו ואמר קונם שאינה נהנית לי לעולם מותרת בהנאתו ונאסרה רק באישות דזו כוונתו, וכן בהזמינו חבירו ואמר שלא יכנס לביתו ולא יטעם צונן כוונתו לסעודה דווקא.

הדגן עלך פרק שמיני!

פדף נ"ד ר"ך

א. למסקנת הגמ' במנחות דבית בביתי נותן גרוע 1. כר"מ ולא כרבנן, דעליה גריעא. 2. לרמב"ן אף כרבנן, ומ"מ לוקח ידו על התחתונה ולכן יכול להראות לו עליה דגריעא, וכן הלכה.

פדף נ"ז ר"ך

א. דיני החלפה 1. באלו אסור לנודר עצמו ואפילו אם אחר החליפן, דהוי חילופי אסוה"נ. 2. רמב"ח שרי למודר בהחליפן אחר. 3. רמב"ח בעי בהחליפן המדיר אי נאסר המודר, ופשט דאסור. ב. מעשי ידי אשתו 1. ידיך למעשיהן. 2. לאחר שתעשה ואז יחול. ג. מ"ט אין לחוש שהוטבל למעשר קודם שזרע 1. מעשר דידהו מדרבנן. 2. קים לן דכותי לא מעשר.

פדף נ"ט ר"ך

א. לא פריך מברייתא דליטרא מעשר טבל 1. אלימא להקשות ממתני'. 2. פשיטא דמעשר הוי דבר שיש לו מתירין. ב. אין לומר שיתבטלו גידולין לעיקר 1. דרך האיסור להתבטל. 2. גידולין באו מאליהן ולא טרח לבטל את העיקר.

הדגן עלך פרק שביעי – הנודר מן הירק

פרק שמיני – קונם יין

פדף ס"א ר"ך

א. שבת לשעבר על מה קאי 1. שבת הבאה בכלל, וכן עיקר. 2. בנודר בשבת, ואסור עד לשבת הבאה, ואף שבת זו נאסרת. ב. תענית רק עד שתחשך 1. לר"ן כיון דידוע דינה ותקנתה. 2. לרשב"א כיון שמתחיל מהבוקר, נפ"מ בנדר יום אחד ועומד בעלות השחר אי גזרינן, דלרשב"א בהא אין לחוש. ג. הלכתא במכניס עצמו לספק 1. לרמב"ן כמו האיפוך, והלכה כר"י דנאסר עד לפני פסח, ופליגי אם מכניס עצמו לספק. 2. לרמב"ן אין להפוך, אלא כסוגיא דקידושין דפליגי בלישנא דעלמא. ד. מהו ארנונא 1. סעודת המלך. 2. שותפות המלך בבהמות.

- א. לרבי זירא באומר עד הגשם 1. ת"ק מודה דאסור עד זמן רביעה שניה. 2. במתניי פליגי ברביעה שניה, ועד הגשם פליגי ברביעה ראשונה אי עד זמנה או עד שתגיע.
- ב. שנה 1. שנה זאת סתם אין חודש העיבור בכלל, והר"ן חוכך לאסור בעיבורה. 2. שנה אחת מיום זה, לרשב"א אין חודש העיבור בכלל, ולר"ן חודש העיבור בכלל.
- ג. עד סוף אדר עד מתי נאסר, הגירסא: 1. עד סוף אדר ראשון, דסתמא הוי ראשון. 2. סוף אדר שני, דהו כחודש אחד.
- ד. הלכתא ביין עד הפסח: 1. לרמב"ן, לא כר"י ביין עד הפסח ולא כר"י בנו בשום בלילי שבת, דבנדרו ליכא מלתא דמוכח. 2. לרא"ה הלכתא הכי מדתני גבי הלכתא פסיקא.

שאלות לחזרה ושינון

דף ס- סג

- א. הזמנים בפרקין ומ"ט (13)
- ב. תלמיד חכם ודיניו (5)
- ג. לשונות הנדר וכוונתם (5) הדרן!

דף נו- נט

- א. מה נכלל בלשון הנדר (5)
- ב. בצל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית ורבו גידולי עיקרו והשמועות (7) הדרן!
פרק שמיני- קונם יין

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות 📖 עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת 📖 מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין 📖	יומא 📖
בכורות 📖 עם הקדמות ומושגים	עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא קמא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא מציעא 📖	מגילה-פורים 📖 עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחזיר יין לרמ"א
נדה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	מו"ק חגיגה 📖
	סנהדרין א-ב 📖 עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

☛ ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~146~

המערכת